

Homeopathisch dierenarts: antibiotica laatste redmiddel

'Veel meer inzetten op zelfherstellend vermogen'

We moeten antibiotica zien als een laatste redmiddel, aldus homeopathisch dierenarts Liesbeth Ellinger. Ze vindt dat het zelfherstellend vermogen van een dier veel meer moet worden aangesproken. Daarbij kunnen alternatieve geneeswijzen als homeopathie van grote waarde zijn. Homeopathie is wel veel ingewikkelder dan gewone geneeskunde.

Wie informatie over homeopathie opzoekt op internet, komt al gauw een hoop negativisme tegen. De Vereniging tegen de Kwakzalverij is zo'n bekende groepering, die het werk van homeopaten en andere alternatieve genezers bij voortduring probeert onderuit te halen. Zonder partij te kiezen, meent Melkvee hierin een open houding aan te moeten nemen. Feit is immers dat de richtlijnen voor het antibioticumgebruik in de toekomst zeker niet ruimer worden, nog strenger is eerder aan de orde. Aandacht voor alternatieven is daarom zeker op zijn plaats.

Acuut en heftig

Liesbeth Ellinger is opgeleid als dierenarts, maar besloot zich vervolgens toe te leggen op de homeopathie en is inmiddels verbonden aan Centaurea, een homeopathisch arts- en dierenartscentrum in Apeldoorn.

„In de reguliere geneeskunde en diergeneeskunde wordt alles heel mechanisch opgelost”, verklaart ze. „Er is veel diagnostiek, maar er wordt heel weinig echt genezen, klachten worden vooral onderdrukt. Bij een koe met melkziekte kun je met een calciuminfuus het probleem op dat moment oplossen, maar je wilt eigenlijk het calciummetabolisme in orde brengen. Het dier heeft wel calcium in zich, maar kan er niet bij, met homeopathie kun je de stofwisseling verbeteren. Daardoor heeft het dier ook in de toekomst minder klachten”, aldus de homeopathisch dierenarts.

„Bij een bacteriële ontsteking wordt in de gewone geneeskunde een antibioticum voorgeschreven dat de bacteriën doodt. Met homeopathie wordt het zelfherstellend vermogen van het dier aangesproken, het dier lost het dan zelf op.” Ze zegt dat homeopathie ook bij acute en heftige aandoeningen goed werk kan doen. „Bij de eerste verschijnselen van een coli-mastitis, zoals te dunne melk, kan een homeopathisch middel goed helpen, de volgende dag is de melk dan weer normaal.” Juist bij heftige ziekten blijkt een dier volgens Ellinger ook vaak snel op homeopathie te reageren. Het argument dat er bij een acuut probleem geen tijd zou zijn om eerst een homeopathisch middel te proberen, alvorens antibiotica in te zetten, snijdt volgens haar dan ook geen hout. „Bij diarree bij kalveren is het een kwestie van uren voordat genezing optreedt, in plaats van dagen zoals bij antibiotica.”

Sterke verdunning

De homeopathie is een geneeswijze die zo'n 200 jaar geleden door de Duitse arts Samuel Hahnemann is ontwikkeld. Het principe

is dat een stof die bij gezonde personen bepaalde symptomen kan opwekken, dezelfde symptomen bij een patiënt kan genezen. Vandaar de naam homeopathie, gelijkend (homoios) op de ziekte (pathein), zo is te lezen op de website van Centaurea. Een minimale dosis blijkt al voldoende. Sterker nog, binnen de geneeswijze wordt gewerkt met verdunningen, verdunningen van een dusdanige sterkte, dat de werkzame stof niet meer als materiële stof is aan te tonen. En juist daarin schuilt de grootste kritiek van de wetenschap. Wel is het aangetoond dat de (water)oplossing verandert door het procedé van stapsgewijs verdunnen en schudden. Volgens Ellinger is het een kwestie van tijd, voordat aangetoond kan worden hoe het precies werkt, maar is het des te belangrijker dát het werkt.

„Omdat de middelen die wij gebruiken zo

Homeopathie is juist heel rationeel en logisch.

ver verdund zijn, zijn ze niet schadelijk, in tegenstelling tot medicijnen uit de reguliere geneeskunde. En wanneer ze gelijksoortig zijn, werken ze snel en zetten ze het organisme aan tot zelfherstel, ook op de lange termijn”, aldus Ellinger. „De dosis maakt het verschil. Veel koffie zorgt voor slapeloosheid, maar in verdunde vorm kan het aan slapeloze mensen worden gegeven.”

Rationeel en logisch

Dat homeopathie vaag zou zijn, bestrijdt Ellinger ten stelligste. „Het is juist heel rationeel en logisch. We werken met vaste stappen. Om te weten wanneer een bepaald homeopathisch middel ingezet kan worden, doen we eerst een geneesmiddelproef: gezonde proefpersonen nemen dagelijks een bepaald middel in tot ze er klachten van krijgen: gewrichtspijn, diarree, dorst, rusteloosheid, enzovoort. Deze symptomen worden nauwkeurig beschreven in het zogenoemde geneesmiddelbeeld. Dit is de totaliteit van klachten die door die bepaalde stof kunnen optreden. Bij een patiënt (mens of dier) worden alle klachten genoteerd, dus niet alleen de diarree, maar ook dorst, rusteloosheid en andere klachten. Als homeopathisch dierenarts geef je vervolgens dat geneesmiddel waarvan het geneesmiddelbeeld het beste overeenkomt met de klachten van de zieke.” De reguliere geneeskunde werkt volgens Ellinger meer met 'trial en error'. „Stoffen worden uitgetoet op proefdieren en

soms blijken ze dan een bepaalde werking te hebben, bijvoorbeeld bloeddrukverlaging. Dan wordt het als medicijn tegen hoge bloeddruk geregistreerd. Er wordt dan alleen naar dit aspect gekeken, niet naar de totale mens. Vaak blijkt op langere termijn dat deze medicijnen de nodige bijwerkingen hebben.”

Wondgenezing

„Homeopaten schrijven niet een middel voor op basis van alleen diarree”, gaat Ellinger verder, „maar in plaats van de diarree te onderdrukken met Finidiar, wordt gezocht naar de oorzaak van de diarree en naar alle bijkomende symptomen die de patiënt heeft.” Ze wijst op zaken als de leefomstandigheden, de ziektegeschiedenis, voeding, eventuele andere klachten, maar ook op de individualiteit, oftewel het karakter, de persoonlijkheid en voorkeuren van iemand. „Op al die klachten en eigenaardigheden wordt een middel voorgeschreven dat al die klachten ook daadwerkelijk dekt. Er worden dus geen symptomen onderdrukt of weggesneden, maar de balans wordt hersteld in het organisme, waardoor het zelfherstellend vermogen in de patiënt zijn werk weer kan doen.”

„Een duidelijk voorbeeld is een wond: een gezond dier heeft voldoende zelfherstellend vermogen om de wond te genezen. Bij een verzwakt dier, of bij een dier met een auto-immuunziekte, geneest de wond veel slechter. Als homeopaat ga je dan niet de wond dichthechten, maar de balans moet hersteld worden in de patiënt (de auto-immuunziekte moet worden genezen, red.), waardoor de wond geneest. Uit dit voorbeeld blijkt dat niet alleen de wondgenezing bevorderd wordt, maar dat het 'hele dier' beter wordt, en dus minder ziek is in de toekomst.”

Kalverdiarree

De anamnese (de zoektocht naar de oorzaak van de klachten en de beschrijving van het totaalbeeld) is binnen de homeopathie erg belangrijk. Dat maakt het in het geval van dieren nog ingewikkelder, dieren praten immers niet. „We gaan uit van het hele dier en dat is best lastig, daar moet je een ervaren homeopaat voor zijn”, stelt Ellinger. Daar komt nog bij dat bij sommige klachten heel weinig nevensymptomen te zien zijn bij het dier. Daardoor wordt het voorschrijven van het juiste middel moeilijker. „Homeopathie is dan ook veel ingewikkelder dan gewone geneeskunde. Als je niet het goede middel hebt, gebeurt er niks.” Ellinger meldt dat in geval van diarree er meer dan 400 middelen mogelijk zijn. „Daarom ►

‘We gebruiken geen antibiotica meer’

Erik Valk uit Broekland (OV) volgde in 2011 de cursus van homeopatisch dierenarts Liesbeth Ellinger en gebruikt sindsdien niet of nauwelijks nog antibiotica. „Bij de melkgevende en droogstaande koeien helemaal niet meer, maar bij de kalveren vind ik het nog wel eens lastig.“ Valk vertelt over een kalf met diarree dat de dierenarts recent met antibiotica behandelde, maar dat evengoed doodgeging. Door de behandeling is het aantal dierdag-doseringen niet 0, maar 0,07.

Erik en Rianne Valk zijn op 1 oktober dit jaar officieel biologisch gaan boeren. Ze gebruikten al jaren geen kunstmest meer en dus ook geen antibiotica. „Alleen op papier waren we nog niet biologisch.“ Valk besloot na de cursus homeopathie met

antibiotica te stoppen en verwachtte daardoor koeien te moeten ruimen. Dat bleek niet het geval. Hij behandelt mastitisgevallen tijdens de lactatie met homeopathische middelen en dat gaat goed. „Voorheen behandelde ik een koe met antibiotica en zag ik haar bij de volgende melking wel weer. Nu ben ik er intensiever mee bezig en behandel ik ze enkele keren per dag met homeopathische middelen.“

Een behandeling met homeopathische middelen is overigens uiterst eenvoudig. Valk kocht bij de cursus korreltjes ter waarde van 300 euro (naast 350 euro deelnamekosten) en denkt daar nog jaren mee toe te kunnen. De korreltjes lost hij in water op in een spuitflesje, om de dieren daarmee op

de slijmvliezen van de neus of onder de staart te sprayen. Voor de droogstaande koeien mengde hij drie middelen, die respectievelijk tegen stafylokokken, streptokokken en E-coli werken. „Er is nog wel eens uierontsteking in de droogstand, maar dat knapt dan ook wel weer op.“

Valk gebruikt bij het afkalven standaard arnica bij koe en kalf voor het herstel en een ander middel voor kalveren die kortademig zijn. Hij vertelt dat de middelen vooral ook goed werken op de spieren. „Onlangs stond een koe die zwaar had gekalfd daardoor toch weer vlot op en ik heb het ook zelf ervaren, toen ik laatst een schop van een pink tegen mijn schouder kreeg.“

Sinds de cursus heeft de veehouder nog slechts sporadisch contact hoeven opnemen met Ellinger. Wel komen de cursusdeelnemers nog jaarlijks bij elkaar, waarbij het merendeel overigens vrouw is. „We bespreken dan wat we gebruiken en wisselen ervaringen uit. Verder is het een kwestie van doen en proberen. Als een middel niet snel werkt, probeer ik wat anders. Baat het niet, dan schaad het ook niet. Wel is het handig om, zeker in het begin, op te schrijven welk middel je waarvoor inzet.“

De veehouder zegt de belangrijkste tien en misschien wel twintig middelen zonder nadere bestudering zo wel te kunnen inzetten. „Het voordeel is dat ik zelf melk en de koeien ook ken. Ik kan ze dus zelf wel classificeren en de juiste middelen toedienen. En anders zoek ik het op in een boek. Het is wel belangrijk dat je er een beetje gevoel bij krijgt.“ De veehouder heeft overigens een brede kijk op wat hij gezond boeren noemt. Zo rijdt hij de ‘gerijpte’ drijfmest bovengronds uit. „Alles wat het leven doodmaakt, probeer ik uit de kringloop te halen en je merkt dat het dan steeds beter gaat.“ Valk melkt 95 koeien met een gemiddelde productie van zo’n 6.500 kilo melk en een celgetal tussen de 150 en 200. Het aantal stuks jongvee bedraagt 31 en de veehouder heeft dan ook een lage vervanging van gemiddeld slechts 16 procent over de afgelopen vier jaar. „Het is een mooie manier van werken, waar wij veel voldoening uit halen. De natuur heeft meer genezingskracht dan dat wij altijd hebben vermoed.“

“ Het is zeker geen geldklopperij, met gangbare geneeskunde verdien je veel meer. ”

moet je bij de kalveren goed kijken wat er aan de hand is. Je kunt letten op mestkleur, consistentie, stank, komt het in één keer of in kleine beetjes. Of ze de warmte opzoeken of niet, of ze eten.“ Ze vertelt dat ze in haar cursus aan melkveehouders zo’n acht middelen voor kalverdiarree behandelt, waarmee al veel problemen zijn te verhelpen.

„Ik ben er nadrukkelijk voor om eerst een homeopathisch middel te proberen. Je krijgt dan namelijk geen resistentie en het dier wordt aangesproken op het zelfherstellend vermogen. Je ziet zo’n kalf dan eerst levendiger worden en daarna verdwijnt de diarree. Pas als het niet werkt, kun je antibiotica inzetten. Overigens is het niet zo dat het met een homeopathische

behandeling altijd lukt, maar dat is bij een reguliere behandeling net zo. En het mooie bij een epidemie is, dat als een bepaald homeopathisch middel werkt, het middel dan ook ter preventie aan de andere dieren gegeven kan worden.“

Geen geldklopperij

„Homeopathie is ingewikkeld en je moet je er in willen verdiepen, je moet goed naar de dieren kijken. Het kost meer tijd dan gewone diergeneeskunde en het verdient slechter. Voor de fabrikant is het moeilijk om goed onderzoek op te zetten: een homeopathisch middel verdient zich niet terug, want de middelen zijn heel goedkoop.“ Ellinger vindt

dat je als homeopaat dan ook een beetje een idealist moet zijn. „Het is zeker geen geldklopperij, met gangbare geneeskunde verdien je veel meer.“

Op de vraag of de Vereniging tegen de Kwakzalverij mogelijk gesponsord wordt door de farmaceutische industrie, wil ze geen antwoord geven. Wel zegt ze dat deze vereniging wilde dat onderzoek dat positief uitpakte voor de homeopathie zou worden teruggetrokken. „Er wordt ons wel eens verweten dat er geen wetenschappelijk bewijs is voor de werking van homeopathische middelen. Maar dat is er wel degelijk. Zelf heb ik wetenschappelijk onderzoek bij kalveren en bij biggen gedaan met een homeopathisch middel en

'Bij het goede middel is het meteen 'bam''

Vet stoer dat je dit doet, homeopathie wordt inderdaad te vaak afgebrand in de 'vakliteratuur'. Dat is de reactie van Annette Harberink op de vraag of ze iets wil zeggen over haar ervaringen met het gebruik van homeopathische middelen. Harberink melkt in Diepenveen (OV) een voorjaarskalvende MRIJ-veestapel van 65 koeien met een gemiddelde productie van 5.000 kilo melk. „Ik vraag niet het uiterste van mijn koeien, ik boer heel makkelijk en dan is het misschien ook wel wat eenvoudiger om te dokteren.”

Harberinks partner studeerde Klassieke Homeopathie Humaan en daardoor gebruikt ze al enkele jaren homeopathische middelen bij de koeien. „Als je precies het goede middel hebt, is het meteen 'bam', dan heb je effect”, klinkt het enthousiast. Desondanks ging Harberink vorig jaar op cursus bij homeopathisch dierenarts Liesbeth Ellinger, zodat ze wat specifiekier met de geneeswijze bij koeien aan de slag kon. „Je kunt veel aandoeningen heel gericht met homeopathie behandelen, alleen moet je wel goed kijken, bijvoorbeeld naar wat voor soort uierontsteking of kalverdiarree het is.”

De reguliere geneeskunde is eigenlijk heel beperkt, vindt de veehoudster. „De dierenarts heeft alleen antibiotica, hormoonpreparaten, vaccinatiemiddelen, pijnstillers en spierversterkers, of eigenlijk vitaminepreparaten beschikbaar”, stelt ze. Dat homeopathie in de diergeneeskundige opleiding nauwelijks aandacht heeft, is omdat er volgens haar geen geld mee is te verdienen. De veehoudster benadrukt wel een goede relatie met haar dierenarts te hebben, die bovendien openstaat voor haar werkwijze. Ze boert overigens biologisch-dynamisch. „Maar dat staat los van de homeopathie.” Harberink gebruikt nauwelijks nog antibiotica, naar schatting bij gemiddeld slechts één koe per jaar. „Maar antibioticavrij boeren op zich is niet mijn streven.”

„Bij een aandoening probeer ik te verzinnen hoe het is gekomen, hoe ik het in de toekomst kan voorkomen, hoe de koe er mee omgaat en hoe de koe zichzelf weer in orde krijgt.” Harberink gebruikt bijvoorbeeld arnica na een zware geboorte. „En er is ook een middel voor als het afkalfproces maar niet op gang komt. Ook handig als je 's avonds een vergadering hebt”, lacht ze. „Of als een koe aan de nageboorte blijft staan. Doorgaans is het zo dat als de nageboorte er na een dag niet af is, je een week kunt wachten. Als je een bepaald ho-

meopathisch middel geeft, komt het er ook na drie dagen af en gaan ze bovendien niet wituilen.” Harberink wijst op het gebruik van de middelen bij een trauma na een verwonding en op psychische klachten. „We leven natuurlijk in een wereld van stoere boeren, maar het is ook waardevol bij een doodgeboorte of het scheiden van koe en kalf. Met het middel ignatia, een rouwverwerkingsmiddel, worden de koeien veel rustiger”, aldus Harberink, die de kalveren minimaal een dag bij de moeder houdt. „De koe moet zien dat het goed gaat.”

een placebo en de resultaten waren heel duidelijk. Het onderzoek is echter terzijde geschoven. Dierenartsenbladen wilden het niet publiceren, omdat het niet geschikt zou zijn voor de doelgroep.”

Ellinger noemt nog een voorbeeld. „We hadden een middel voor biggendiaree gevonden en dat aan Altant aangeboden. Dat is het project waarbij naar alternatieven voor antibiotica wordt gezocht en waar wetenschap en bedrijfsleven bij zijn betrokken. We kregen echter als reactie dat ze proberen om middelen te vinden die er nog niet zijn, om daar octrooi op te kunnen aanvragen. Het gaat dus alleen om geld verdienen.”

Basiskennis

Dat de homeopathie nog niet veel meer opgang maakt, is dan ook niet omdat het kwakzalverij zou zijn, maar omdat het beleid wordt bepaald door de norm, aldus Ellinger. „En dat zijn dierenartsen die niet willen veranderen.” Dat er ook van overheidswege weinig aandacht voor is, is omdat er volgens

haar wordt gelobbyd voor zaken waar veel geld aan is te verdienen en aan homeopathie is weinig te verdienen.

Volgens Ellinger zou iedereen een basiskennis van de homeopathie moeten hebben en zouden ook reguliere dierenartsen de alternatieve geneeswijze in hun portefeuille moeten hebben. Waarbij ze het punt wil maken dat alle alternatieve geneeswijzen in de volksmond homeopathie worden genoemd, maar dat dat (uiteraard) nadrukkelijk niet zo is. „En pas als homeopathische middelen of andere 'milde' middelen niet werken, antibiotica inzetten. Antibiotica zouden alleen ingezet moeten worden als laatste redmiddel. Bacteriën muteren sneller dan dat er nieuwe antibiotica bijkomen.”

Cursus

Ellinger geeft op aanvraag cursussen voor melkveehouders en bij voorkeur aan groepen van 10 tot 15 mensen op locatie. „Dat zijn twee dagen van 10 uur 's morgens tot 3 uur 's middags, met een tussenperiode van vijf

weken. In die periode kunnen boeren zelf met een beperkt aantal middelen aan de slag. De tweede dag is de evaluatie en vindt er weer nieuwe kennisuitwisseling plaats en een week of vier, vijf later komen we dan nog een ochtend bij elkaar. Op die manier wordt snel geleerd en ervaring opgedaan en ook van de ervaringen van de andere veehouders wordt geleerd.” De intentie is dat veehouders leren om de belangrijkste dingen zelf te doen. Zo'n 450 boeren hebben de cursus inmiddels gevolgd.

Dingen die een veehouder bijvoorbeeld zelf kan doen, is arnica aan koe en kalf verstrekken direct na de geboorte. „Dan verloopt het herstel sneller.” De toediening geschiedt door middel van een paar druppels op de bek of op de kling te sprayen. „Als het maar op de slijmvliezen komt.” Wat voor veel boeren een goede eerste kennismaking is, is volgens Ellinger het toedienen van een homeopathisch middel aan een pasgeboren kalf dat slecht ademt. „Je ziet ze dan meteen opleven, dan is het succes van de behandeling heel zichtbaar.” ■